DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
9. Sınıf · Coğrafya · 9. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Hava Olayları ve Günlük Hayata Etkileri: Atmosferin Katmanları, Hava Durumu ile İklim Farkı, Erken Uyarı Sistemleri

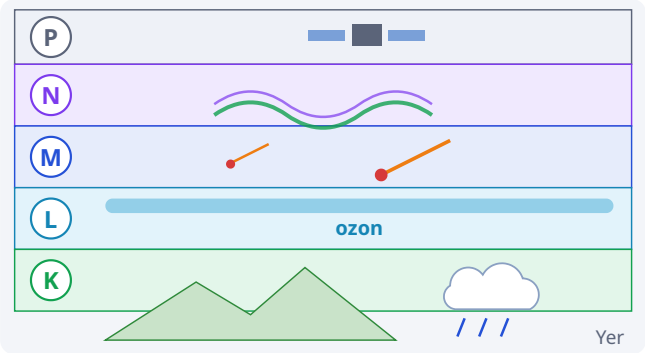
Atmosferin bileşimini, işlevlerini ve katmanlarının özelliklerini açıklar. · Hava durumu ile iklimi süre, alan ve inceleyen bilim dalı bakımından ayırt eder. · Hava olaylarının ulaşım, tarım ve günlük yaşam üzerindeki etkilerini erken uyarı sistemiyle ilişkilendirir.

HATIRLAYALIM

- Atmosfer yaklaşık %78 azot, %21 oksijen ve %1 diğer gazlardan oluşur; bütün hava olayları troposferde görülür ve burada her 200 m'de sıcaklık yaklaşık 1 °C düşer.
- Hava durumu dar alanda kısa süreli koşulları, iklim geniş alanda en az 30 yıllık ortalamayı anlatır; ilkini meteoroloji, ikincisini klimatoloji inceler.
- MGM'nin erken uyarı sisteminde yeşil, sarı, turuncu ve kırmızı kodlar tehlikenin büyüklüğünü gösterir.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde atmosferin katmanları K, L, M, N ve P harfleriyle gösterilmiştir. Katmanlarla ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

(A) K: Bulut, yağış ve rüzgâr gibi hava olaylarının görüldüğü katman
(B) L: Morötesi ışınları tutan ozon tabakasının bulunduğu katman
(C) M: Gözlem ve haberleşme uydularının yerleştirildiği katman
(D) N: Radyo dalgalarını yansıtan, kutup ışıklarının oluştuğu katman

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki grafikte atmosferi oluşturan gazların oranları verilmiştir. X ve Y ile gösterilen gazlar sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

(A) Oksijen – Azot
(B) Karbondioksit – Oksijen
(C) Azot – Su buharı
(D) Azot – Oksijen

3 KISA CEVAP

Troposferde yerden yükseldikçe sıcaklığın azalmasının nedenini yazınız.

4 EŞLEŞTİRME

Meteorolojik erken uyarı sistemindeki renk kodlarını anlamlarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. Yeşil kod
☐ 2. Sarı kod
☐ 3. Turuncu kod
☐ 4. Kırmızı kod

a) Tehlikeli hava olayına karşı hazırlıklı olunmalıdır.
b) Olağanüstü olaya karşı en üst düzeyde önlem alınmalıdır.
c) Olası tehlikeye karşı dikkatli olunmalıdır.
d) Beklenen bir tehlike yoktur.

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Hava durumu ve iklimle ilgili ifadeleri okuyunuz; doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Hava durumu dar bir alanda kısa sürede etkili olan atmosfer koşullarıdır.	☐	☐
Bir yerin iklimi birkaç haftalık gözlemle belirlenebilir.	☐	☐
İklimi ve iklim tiplerinin dağılışını inceleyen bilim dalı klimatolojidir.	☐	☐
Hava olaylarının büyük bölümü stratosferde gerçekleşir.	☐	☐

6 TABLOYU TAMAMLA

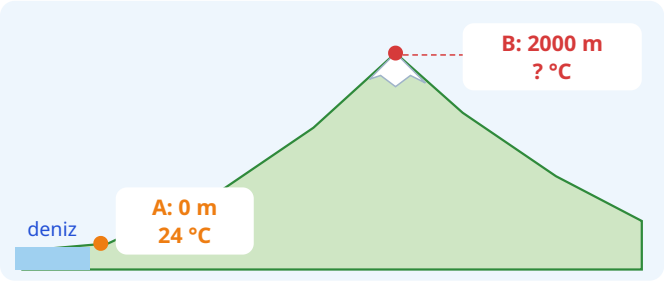
Verilen ifadelerin hava durumu mu iklim mi olduğunu ve bunun gerekçesini tabloya yazınız.

İfade	Türü	Gerekçe
Yarın sabah Ankara'da kırağı bekleniyor.		
Akdeniz kıyılarında kışlar ılık ve yağışlı geçer.		
Bu akşam Ege'de rüzgârın hızı artacak.	Hava durumu	
Doğu Anadolu'da kar örtüsü kışın aylarca yerde kalır.		

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde bir dağın kıyıdaki A noktası ile zirvesindeki B noktası verilmiştir. Troposferde sıcaklık her 200 metrede ortalama 1 °C azaldığına göre B noktasındaki sıcaklık kaç °C'dir?

(A) 12 (B) 14 (C) 19 (D) 4

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görselde çiçeklenme dönemindeki bir meyve bahçesinin bulunduğu yer için üç günlük hava tahmini verilmiştir. Buna göre üreticinin yaptığı planlardan hangisi en uygundur?

Pazartesi	Salı	Çarşamba
En yüksek: 12 °C	En yüksek: 9 °C	En yüksek: 14 °C
En düşük: 2 °C	**En düşük: −3 °C**	En düşük: 5 °C
Açık, rüzgârsız	**Gece don riski**	**Gün boyu yağmur**

(A) İlaçlamayı Çarşamba günü yağmur sırasında yapmak

(B) Salı günü fidan örtülerini kaldırıp bahçeyi açıkta bırakmak

(C) İlaçlamayı Pazartesi yapıp Salı gecesi don önlemi almak

(D) Sulamayı Çarşamba öğleden sonraya planlamak

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görselde bir şehrin 30 yıllık aylık ortalama sıcaklıkları ve 15 Ocak günü ölçülen sıcaklık verilmiştir. Bu ölçüm şehrin ikliminin değiştiğini gösterir mi? Hava durumu ve iklim kavramlarıyla açıklayınız.

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız. Kutudaki bir kavram kullanılmayacaktır.

klimatoloji · meteoroloji · ozon · ekzosfer · troposfer

1. Hava olaylarını ve kısa süreli tahminleri inceleyen bilim dalına _____ denir.
2. Uzun yıllara ait ortalama hava koşullarını inceleyen bilim dalı _____ adını alır.
3. Stratosferin üst kısmında Güneş'in morötesi ışınlarını süzen _____ tabakası bulunur.
4. Su buharının neredeyse tamamı atmosferin en alt katmanı olan _____ içindedir.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görselde bir ile yapılan meteorolojik uyarı verilmiştir. Bu uyarıya göre aşağıdaki davranışlardan hangisi uygundur?

⚠ METEOROLOJİK UYARI · TURUNCU KOD

Bölge: Batı Karadeniz kıyıları
Zaman: Yarın 06.00 – 22.00
Olay: Kuvvetli sağanak; sel ve su baskını, dere taşkını riski

(A) Dere yatağı yakınındaki araçların güvenli yere çekilmesi ve bodrum katlara karşı önlem alınması

(B) Uyarının yalnız kırmızı koda dönüşmesi durumunda dikkate alınması

(C) Yarın için planlanan dere kenarı pikniğinin aynen yapılması

(D) Zirai ilaçlamanın yağışın en yoğun olduğu saatlere bırakılması

12 SIRALAMA

Zirai don tehlikesine karşı işleyen erken uyarı sürecinin adımlarını sıralayınız.

- ☐ Meteoroloji uzmanları verileri değerlendirip don tahmini yapar.
- ☐ Üreticiler bahçelerinde koruyucu önlemleri alır.
- ☐ Bölgedeki üreticilere renk kodlu uyarı duyurulur.
- ☐ Uydu, radar ve yer istasyonlarından veri toplanır.

13 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına uyan kavramları yazınız. Turuncu kutulardaki harfler, ilkbaharda tarım ürünlerine zarar verebilen bir yağış türünü verecektir.

Çiçeklenme döneminde ürüne zarar veren ani soğuma: zirai … (3 harf) ☐☐☐

Atmosferde en çok bulunan gaz (4 harf) ☐☐☐☐

İstanbul'a kuvvetli yağış getiren güneybatı rüzgârı (5 harf) ☐☐☐☐☐

Ekzosfere yerleştirilen haberleşme ve gözlem aracı (4 harf) ☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.